

Швидкий старт для України

«Участь громадян в муніципальному управлінні в
Оберхаузені і Запоріжжі»

Редактор видання: Місто Обергаузен -
Управління міжкультурної роботи

Швидкий старт для України

«Участь громадян в муніципальному управлінні в
Оберхаузені і Запоріжжі»

Редактор видання: Місто Обергаузен -
Управління міжкультурної роботи

Зміст

Вітальне слово обербургомістра Данієля Шранца	6
Вітальне слово міського голови Володимира Бурая	7
1 Вступ	8
2 Програма «Швидкий старт Україні»	11
2.1 Змінення проекту	11
2.2 Критерії участі в проєкті пакета швидкого старту 2017	13
2.3 Як була обрана тема?	14
2.4 Мова та комунікація	16
3 Процес розвитку проєкту	19
3.1 Курс професійної підготовки по Україні	19
3.2 Перший етап: робоча зустріч робочих груп проєкту	19
3.3 Другий етап: конференція з питань партнерства та форум	21
3.4 Третій етап: фахова конференція на тему «Участь громадян в муніципальному управлінні»	24
3.5 Четвертий етап: Колегіальна рада	26
3.6 П'ятий етап: стажування	27
4 Успіхи та результати	30
5 Висновок	33
6 Додаток	35
6.1 Доктор Фее Тіссен: Різноманіття діючих сил в процесі розвитку міста	35
6.2 Обербургомістр Данієль Шранц «Чому політика займається участю громадян в муніципальному управлінні? - Участь громадян в муніципальному управлінні в Oberhausen»	38
6.3 Статті в пресі	47

Редактор видання: Місто Обергаузен
Управління міжкультурної роботи
Шварцштр. 72
46042 Обергаузен
www.oberhausen.de

Редактор видання несе відповідальність за зміст.
Ілюстрації: місто Обергаузен, місто Запоріжжя

Вступне слово обербургомістра міста Оберхаузена Данієля Шранца

Дорогі читачі,
ви тримаєте в руках брошуру – документально проєкту «Участь громадян в муніципальному управлінні в Запоріжжі і Оберхаузені», яка представляє нову главу в історії наших міст. При цьому ми впевнено говоримо про проєкт, який звернений у майбутнє. Тим не менш дозволяє мені скористатися можливістю ненадовго поглянути в минуле.

Партнерські відносини між нашими містами простежуються з 1974 року, коли активні члени профспілки сталеварів з Оберхаузена вирушили до своїх радянських колег і разом з ними урочисто провели ритуал плавки сталі. Цей контакт між двома містами вилився у встановлення офіційного партнерства міст в 1986 році. В ті часи було вкрай незвичайно, щоб західнонімецьке місто зв'язувало себе зобов'язаннями з радянським містом. Незважаючи на далеку відстань, високу вартість поїздок і важкі візові умови, між містами розвивалося активне співробітництво: шкільний, молодіжний і спортивний обмін, зустрічі у сфері культури, регулярні офіційні делегації і багато іншого.

В обох містах були організовані партнерські товариства з метою надання гуманітарної допомоги в Україні. При цьому утворювалося багато контактів, дружніх стосунків і навіть шлюбів.

Хоча військові дії в східній Україні останнім часом ускладнили продовження і подальший розвиток всіх цих ініціатив, завдяки особливій активності стало можливим продовження більшості ініціатив.

Прийнята федеральним урядом нова програма сприяння, що відкрила фінансові можливості для співробітництва у сфері участі громадян у муніципальному управлінні, була дуже своєчасною. Адаже ситуація з безпекою в Україні, яка стала більш стабільною, дозволяє посилити встановлення контактів і поставити партнерство на нові рейки. Спільний проєкт «Участь громадян у муніципальному управлінні» змінив картину партнерства і відкрив безліч можливостей для подальшої співпраці. При цьому стало зрозуміло, що тема демократії та участі громадян у муніципальному управлінні в обох містах потребує постійної перевірки і ніколи не буде завершена.

Я бажано всім учасникам проєкту, щоб вони продовжували свою спільну роботу і в майбутньому і змогли досягти хороших результатів на благо обох міст.

Ваш

Данієль Шранц,
Обербургомістр

Вступне слово обербургомістра міста Оберхаузена Володимир Буряк

Шановні колеги!

Я щиро радий, що 2017 рік дав старт новому етапу взаємовідносин міст–побратимів Запоріжжя і Оберхаузена.

Протягом багатьох років саме Обергаузен був містом, з яким у нас склалися особливо дружні взаємовідносини. Ми співпрацювали за різними напрямками: спорт, культура, громадські організації, молодіжне співробітництво, шкільна освіта.

Нові виклики часу вимагають не тільки підтримки дружніх відносин, але й їх розвитку.

Спільний проєкт «Участь громадян в управлінні Обергаузеном і Запоріжжям» став імпульсом, який підняв взаємовідносини наших міст на новий рівень.

Наш спільний проєкт є важливим для Запоріжжя з точки зору розвитку та підвищення комфорту нашого міста. У Запоріжжі зріс попит на участь громади у муніципальній політиці, і це диктує необхідність реалізації нових форм взаємодії влади і громадськості. Тому досвід Обергаузена, який багато років працює в цьому напрямку, став для нас цікавим і актуальним.

Я впевнений, що співпраця в рамках проєкту стала корисною для обох сторін.

Нехай з кожним новим контактом відносини між нашими містами – Обергаузеном і Запоріжжям – міцніють і стають надійнішими!

Дякую Обергаузену за нашу дружні стосунки, а також Engagement Global за створення умов розвитку партнерських відносин між нашими містами.

З найкращими побажаннями,

Володимир Буряк,
Запорізький міський голова

I Вступ

Коли на початку 2017 року невелика проектна група за домовленістю з колегами з Запоріжжя подала заявку на участь у проекті на тему «Участь громадян в муніципальному управлінні в Оберхаузені і Запоріжжі», всі усвідомлювали, що в Україні, яку струшують економічні та політичні кризи, ця тема на даний момент, звісно, не є головною. І тим не менше, було багато причин обрати саме цю тему для нашого співробітництва, і ці причини пояснюються в розділі «Чому ми вирішили взяти участь?». Однак питання про те, чи принесе наша співпраця плоди, залишався відкритим, оскільки взаємні зв'язки обмежувалися багаторічним тісним знайомством між моєю колегою Тетяною Степаненко і мною. У нас було бажання зміцнити відносини між нашими містами, а умови «Пакегу швидкого старту 2017» виявилися настільки сприятливими, що нам просто необхідно було діяти, якщо ми по-справжньому серйозно ставимося до партнерства міст.

У структурі проекту, звичайно, була запланована і невелика документація. Вже під час першої робочої зустрічі ми прийшли до єдиної думки, що нам слід задокументувати свою роботу, аби показати, що засоби проектного фінансування та інші ресурси, надані нашими містами, витрачені не тільки на організацію зустрічі та зміцнення дружби.

Проект розвивався трохи інакше, ніж планувалося, причому в кращу сторону, отже поставлені завдання вдалося навіть перевиконати. Причин для цього було багато: сама концепція і структура проекту, добре фінансове забезпечення, активна участь проектних групи, інтерес до міста-побратима, ентузіазм і амбітність українських колег, чудовий перекладач і посередник і багато чого іншого.

Після того як ми відпрацювали всі елементи проекту, стало безсумнівним, що документація нашої спільної роботи повинна бути більш об'ємною, ніж передбачалося раніше. Звичайно, здійснення цього наміру значно ускладнювалося тим, що ми не проводили регулярних редакційних засідань і не могли спілкуватися без перекладача. Але ми подолали всі перешкоди і впоралися з проектом. Значна роль у цьому належить моєму партнеру за проектом Володимирі Головешко, керівникові проекту з української сторони та відповідальному за роботу з громадськістю в місті Запоріжжі, який завдяки своєму професіоналізму додав до проекту суттєві елементи.

Дана документація відображає розвиток нашого співробітництва в 2017 році і звернена до всіх, хто зацікавлений в німецько-українських відносинах і заданий у проектах або в роботі в сфері партнерства.

Документація виходить у двомовному німецько-українському виданні. Якщо у наведених цитатах зустрічається російська назва міста Запоріжжя, то це пояснюється тим, що в Запоріжжі говорять як українською, так і російською мовами.

При роботі над документацією нам було важливо, щоб вона не тільки відображала у

цілому погляд з німецької і української сторін, але й створювала живу картину, передаючи індивідуальні враження численних учасників проекту, кожен з яких виконував свої функції і бачив ситуацію під своїм ракурсом.

Ми сподіваємося, що цим посприємо успішній реалізації багатьох німецько-українських проектів, аби усі ми зробили ще один крок назустріч мирному співіснуванню в Європі.

Десбіна Каллінікау,
керівник проекту, Оберхаузен

2 Програма «Швидкий старт для України»

За дорученням Федерального міністерства співробітництва та розвитку (BMZ) сервісний центр «Комуни в єдиному світі» (SKEW) підтримує відносини між муніципалітетами німецьких і українських міст, які мають сприяти зміцненню відомств та організації на місцевому рівні. У 2017 році SKEW вперше в Україні пропонує муніципалітетам Німеччини з партнерськими зв'язками в Україні підтримку з нового «Пакету швидкого старту для України».

«Проект муніципального партнерства з Україною сервісного центру «Комуни в єдиному світі» (SKEW) організації Engagement Global займається перш за все створенням мережі співробітництва муніципалітетів, активізацією нових та налагодженням нових партнерських відносин з Україною на муніципальному рівні. Інструмент фінансування «Пакету швидкого старту для України» надає широку підтримку муніципалітетам Німеччини з партнерськими відносинами в Україні в реалізації завдань з розвитку у співпраці з їхніми українськими партнерами. Завдяки цій підтримці активність партнерської роботи значно зросла і досягла якості нового рівня в дуже короткі терміни».

Доктор Міхасль Хамалій

Понад 50 німецьких муніципалітетів мають зв'язки з муніципалітетами України. Партнерські відносини між Оберхаузен і Запоріжжям офіційно існують з 1986 року і, таким чином, є найдавнішими існуючими партнерськими відносинами між німецькими та українськими містами. «Пакет швидкого старту» був представлений в листопаді 2016 року на мережевій зустрічі з німецько-українського співробітництва в Нюрнберзі, а потім розісланий всім учасникам мережею співпраці електронною поштою задля ознайомлення.

Його умови в усіх відношеннях дуже сприятливі для муніципалітетів: можливо стовідсоткове забезпечення грантом, до того ж затверджена 7% ставка адміністративного збору. Що стосується змістовного оформлення, муніципалітети мають широкі можливості для вільного вибору. Детальна інформація в Інтернеті: <https://skew.engagement-globai.de/schnellstartpaket-ukraine.html>

Оскільки Оберхаузен і Запоріжжя з самого початку є активними учасниками німецько-української мережі співпраці міст, інформація про «Спеціальний грант» з програмою «швидкого старту» була дуже своєчасною.

Тепер потрібно було визначити загальні умови і з'ясувати ступінь зацікавленості в проекті українського та німецького міст.

2.1 Зайснення проекту

Узгодження здійснювалося двома колегами з Оберхаузена і Запоріжжя, які є відповідальними за міжнародні контакти міст. Після визначення теми обидва міста створили робочі групи для здійснення проекту.

Робочі групи проекту складалися зі співробітників обох міських адміністрацій та представників комунальної політики, оскільки всеосяжний обмін і реалізація конкретних ідей і напрямів на муніципальному рівні можливі лише за умови співпраці цих груп учасників. Склад цих робочих груп проекту був узгоджений з обербургомістром Шранцем та міським головою Буржиком:

Робоча група проекту Оберхаузен

Ассбіна Камлінікіау, управління з міжкультурних питань, керівник проекту
Манфред Фюрі, депутат міської ради від партії СДПН, член робочої групи «Участь громадян в муніципальному управлінні»
Маріта Вольгер, депутат міської ради від партії ХДС, член робочої групи «Участь громадян в муніципальному управлінні»
Хайнц Альтена, координаційна рада «Участь громадян в муніципальному управлінні»
Уве Вільчевський, координатор міського планування/містобудівного розвитку
Сільвія Наннен, «Місто майбутнього Оберхаузен»
Маттіас Рушке, центр освіти для дорослих Оберхаузен, політична освіта
Хендрік Аетмере, молодіжний парламент
Регіна Віттман, депутат міської ради від Партії Зелених (в якості члена делегації)

Робоча група проекту Запоріжжя

Русан Пидорич, секретар Запорізької міської ради
Володимир Головешко, начальник управління внутрішньої політики, преси та інформації Запорізької міської ради
Анатолій Пустоваров, заступник мера

Роман Омелянвич, керуючий справами міськради
Тетяна Степаненко, відаділ міжнародних зв'язків, координатор
Юлія Погребняк, директор департаменту освіти і науки
Професор, доктор юр. наук Амитро Єрмоленко, юридичний факультет Запорізького національного університету
Сергій Івченко, молодіжний мер, керівник молодіжної організації комбінату «Запоріжсталь»
Катерина Акула, голова громадської ради
Доктор Еаліна Позднякова-Кірятьєва, соціолог, проректор Хортицької національної академії

У заявці була визначена наступна структура проекту:
березень 2017 – робоча зустріч обох робочих груп проекту в Оберхаузені
травень 2017 – партнерська конференція в Запоріжжі
червень 2017 – профільна конференція з теми «Участі громадян в муніципальному управлінні» в Оберхаузені
вересень 2017 – стажування в Оберхаузені
жовтень 2017 – колегіальна нарада в Запоріжжі
грудень 2017 – документація.
При цьому першій робочій зустрічі робочих груп проекту в березні відбулася особлива роль. Оскільки учасники не знали один одного і зв'язок був лише між двома колегами, відповідальними за міжнародні відносини, в рамках цієї зустрічі потрібно було конкретизувати хід проекту. Результатом стали скоординовані дії при поданні заявки на участь у проекті та дотримання інтересів обох сторін проекту, а саме зміст і хід проекту обговорювалися спільно.

Програма швидкого старту повністю виправдала свою назву, адже від подачі заявки в січні до надання коштів пройшло всього два тижні. І цей факт також окриляв всіх учасників і заохочував до активної співпраці.

2.2 Чому ми вирішили брати участь у програмі «Пакет швидкого старту 2017»?

«Новий проект з'явився несподівано, але тим не менш дуже своєчасно. Це був важкий момент у розвитку нашого партнерства. Товариство «Фюедеррайс Запоріжжя» тільки що припинило своє існування після багаторічної діяльності. Обмін між запорізькою середньою школою № 103 і реальною школою ім. Фрідріха Еберта в Оберхаузені зійшов нанівець. Так з'явився усвідомлення того, що наше партнерство може повністю припинитися. Відродити його було практично неможливо. Було, м'яко кажучи, дуже шкода, оскільки з Оберхаузеном нас зв'язували дуже тісні партнерські відносини. І раттом – дзвінок Ассбіни. Новий проект. Нові можливості. Нові перспективи. Це був дійсно новий старт для наших міст».

Тетяна Степаненко

Пам'ятаючи про багаторічні тісні зв'язки і численні успішні спільні ініціативи, в Оберхаузені бажано зміцнити партнерство з Запоріжжям. Але через конфлікт на сході України і загострені ситуації з безпекою безперешкодне здійснення обмінів, зустрічей та проєктів стало неможливим. Деякі ініціативи припинили своє існування, для інших знайшли перехідні рішення, – так, наприклад, заходи в рамках обміну між школами частково були перенесені в Берлін або інші міста.

Однак у обох сторін було бажання як можна швидше відновити співпрацю. Це стало здійсненим завдяки можливостям, які пропонував «Пакет швидкого старту для України»:

- фінансова впевненість завдяки повному фінансуванню
- шанс активізувати відносини між містами після важкого періоду
- змістовна спільна робота над загальною темою для подальшого розвитку обох міст.

Місто Запоріжжя підтримує відносини з вісьмома європейськими та азіатськими містами, які називаються «містами-побратимами». Як визнають самі запоріжці, найбільш тісні й дружні відносини їх місто підтримує зі своїм німецьким містом-побратимом Оберхаузеном. Цей дружбі вже більше 30 років, і за цей час утворилося безліч контактів у різних сферах – спорті, культурі, суспільних організаціях, шкільній освіті, молодіжних обмінах. За останні роки найінтенсивніше розвивався обмін між школами, а також участь у молодіжному обміні «MULTI» і тісна співпраця між товариствами «Фюрдеррайс Запоріжжя» і «Запоріжжя – Оберхаузен». Щороку проводилося близько десяти активних зустрічей між представниками обох міст. Але з політичних та економічних причин кількість цих контактів скоротилося, і вони стали менш активними.

Проєкт «Участь громадян у муніципальному управлінні в Оберхаузені і Запоріжжі» у 2017 році був покликаний змінити ситуацію.

Підставою для участі в цьому проєкті було бажання побувати новий, додатковий «Міст партнерства» між Оберхаузеном і Запоріжжям. І це було важливо, оскільки після трагічних подій 2014 року в Україні та початку збройного конфлікту на сході України контакти між нашими містами значно погіршилися. Спільна робота над проєктом повинна була не тільки відновити відносини на попередньому рівні, але й налагодити інтенсивне співробітництво. Тож одразу після отримання запрошення до участі в проєкті місто Запоріжжя почало його втілення в життя.

2.3 Як було обрано тему?

«Мені дуже вразило різноманіття тем. І в цьому випадку тема участі громадян в муніципальному управлінні була як раз найбільш підходящою, адже нас сьогодні дуже хвилює питання, як Європа буде рухатися далі!»

Регіна Вітгман

- Вибір теми йшов від Оберхаузена, і прунтувався він на стратегічних міркуваннях.
- При цьому в основу були покладені такі критерії:
 - Оскільки була наявна лише загальна інформація про ситуацію в українському місті-побратимі, це повинна була бути загальна тема, яка б проникла у багато галузей управління і давала б можливість встановити більш близькі контакти й обмін між сторонами.
 - Це повинна була бути тема, яку можна було б розробити в основному силами персоналу адміністрації міста.
 - Це повинна була бути тема, якою адміністрація Оберхаузена займається інтенсивно і в якій вона може щось продемонструвати.
 - Обрана тема повинна бути значимою для обох міст і відкривати можливості для двохстороннього співробітництва.
 - Узгоджений вибір теми повинен був принести користь обох містам.

Всім цим критеріям відповідала тема «Участь громадян в муніципальному управлінні в Оберхаузені і Запоріжжі». З точки зору Оберхаузена, вона була дуже підходящою, адже 16 грудня 2016 рада міста прийняла керівні положення щодо участі громадян у муніципальному управлінні в Оберхаузені. У керівних положеннях щодо участі громадян у муніципальному управлінні визначені процеси і відповідальність, які виходять далеко за рамки, визначені законом. «Вони повинні привести до підвищення культури участі громадян в муніципальному управлінні і поліпшити взаєморозуміння між громадянами, політиками та адміністрацією міста», пише обербургомістр Даніель Шранц у своєму вступному слові до брошури «Співучасть. Керівні положення щодо участі громадян в муніципальному управлінні» (mitmachen. Leitlinien der Bürgerbeteiligung in Oberthausen“ (див. www.oberthausen/buergerbeteiligung.de)).

Рішенням міської ради передавав довгий процес дискусій та нарад за участі громадян, адміністрації влади і політиків, в якому постійно підкреслювалося значення цієї теми для розвитку демократії та муніципального саморозвитку. Ще до початку 2017 року було ясно, що нещодавно прийнятий нормативний документ вимагає практичної апробації. Так в Оберхаузені виникла ідея детальніше розглянути існуючі керівні положення та обговорити їх з іншими людьми, в даному випадку – з представниками адміністрації влади і політики українського міста-побратима Запоріжжя. Концепція керівних положень Оберхаузена передбачала перевірку обрнтованості та оптимізацію прийнятих керівних положень у ході багатостороннього обговорення. Дискусії з українськими колегами, які підходили до цієї теми зі своєї, особливої, точки зору, обіцяли можливість по-іншому поглянути на власну систему.

Як і для будь-якого іншого міста, для Запоріжжя активна участь громадян у політичному житті є не просто важливою темою, але й основою його успішного розвитку. За останні два роки міська влада Запоріжжя зробила конкретні кроки задля стимуляції активності і прямої участі громадян у суспільному житті міста. Так, наприклад, з 2016 року в Запоріжжі діє проєкт «Громадський бюджет». Він передбачає для громадян можливість

подання різних ідей проєктів і отримання коштів для їхньої реалізації за рахунок бюджету. За два роки понад 150 осіб громадян взяли участь у проєкті «Громадський бюджет», подавши проєкти або проголосували за них.

У Запоріжжі було створено Громадську раду, що діє поряд з виконкомом міської ради. В Громадську раду входять понад 70 представників громадських неурядових організацій міста. В рамках Громадської ради проводяться круглі столи, дискусійні форуми та інші заходи щодо обміну думками між органами влади та громадськістю з ключових питань міського розвитку. Крім того, було створено молодіжну раду міста Запоріжжя. У якості дорадчого органу він представляє інтереси молоді, консолідує пропозиції та ініціативи молоді та реалізує спільно з владою проєкти з освіти і культурного розвитку молодого покоління.

Тому проєкт, запропонований Запоріжжю містом Оберхаузенем, відразу зустрів інтерес. Ми зрозуміли, що з цим проєктом зможемо знайти нові форми і шляхи залучення громадян до активної участі в житті міста, вивчення досвіду роботи з громадськістю в Оберхаузені, отримання оцінки та пропозицій колег з Оберхаузена щодо підвищення ефективності цієї роботи в Запоріжжі.

2.4 Мова і комунікація

«Найскладнішим для мене як рекламача було домогтися того, щоб в процесі мого перекладу не загубився жумор. Ця небезпека виникає завжди, коли перекладач передає не зміст, а лише словесну оболонку фрази».

Борис Шварцман

«Опинитися в ситуації, коли я зовсім не розуміла нішої мови і повністю залежала від наших перекладачів Бориса і Тамари, було дуже повчально, адже змусило усвідомити межі власних можливостей. При цьому мова здавалася на диво знайомою – може тому, що українською та російською все частіше розмовляють і в нашій країні: на вулиці, на роботі і так і ніш, а в Рурської області ці мови взагалі стали «своїми».

Для мене було дуже важливо разом з перекладом отримувати ще й безліч роз'яснень, які відкривали шлях до більш чіткого бачення й розуміння. Для мене все спрощувалося тим, що під час зустрічей неодноразово траплялася можливість безпосереднього спілкування – з молоддю скотш англійською мовою, зі старшими німецькою, і у кожного з них була своя історія зв'язку з Німеччиною, чи то рідного, чи професійного. Завдяки такій зміні перспектив я тепер під іншим ракурсом дивлюся на студентів з російськомовних і україномовних регіонів, які навчаються в Технічному університеті Дортмунда, де я працюю».

Регіна Вітгман

«Було радісно бачити, що наші німецькі друзі кожного разу не переходили на тон повчань, у всьому був присутній дух співробітництва, і робота проходила в неспокійній дружній атмосфері».

Тетяна Степаненко

«Дякую чудовому перекладачіві Борису Шварцману за те, що він бездоганно перекладав, і за те, що він залишав без перекладу...».

Володимир Говелешко

Піа час подачі заявкн на проєкт, звичайно, враховувалася та обставина, що фаховий обмін мжанвий тільки за допомоги перекладачів. Однак в процесі реалізації проєкту швидко з'ясувалося, що допомога перекладачів необхідна не тільки на рівні спілкування фахівців. Таким чином, перекладачі мали супроводжувати проєкт протягом усього часу та підтримувати обох керівників проєкту як в їх листуванні, так і у спілкуванні телефоном. Можливість спілкуватися безпосередньо – німецькою мовою – була тільки у авох колег, які вже кілька років відповідають за міжнародні відносини.

Ця обставина впливала на комунікацію і спочатку, звичайно, накладала деякі обмеження, оскільки прима комунікації між членами робочої групи була наряд чи можлива. Але буми й переваги: всі учасники намагалися формулювати свої повідомлення коротко, точно і без зайвих деталей. Час, поки тривав переклад, можна було витрачати на обдумування. Невербальне спілкування за допомогою міміки, жестів і такого іншого ставало все більш значущим. Крім того, перекладачі могли вставляти в свій переклад доповнювальні коментарі. Щасливим випадком для проєкту став той факт, що на роль перекладача був залучений

Борис Шварцман, який виріс в колишньому Радянському Союзі і вже багато років живе в Оберхаузені, тому розуміє менталітет обох народів. Млючи за плечима вишу освіту в галузі політики, він проявляв високий професіоналізм і компетентність в дискусіях на тему участі громадян в муніципальному управлінні. Однак набагато важливішим було те, що він виявився надзвичайно здібним перекладачем з тонким мовним чуттям. В тому, що українські та німецькі учасники робочих груп сприймали взаємне спілкування настільки позитивно, є його велика заслуга. Тамара Дараєва допомогла команді з української сторони. Її багаторічний досвід перекладача пішов на благо проєкту, а її інтерес до теми участі громадян в муніципальному управлінні сприяв розвитку діалогу.

Створенню гарної атмосфери сприяла, звичайно, цікава для всіх і добре продумана програма, яка виходила за фахові рамки і надавала можливості для розвитку особистих відносин та отримання нових вражень. До таких вражень відноситься, наприклад, відвідування газометра в Оберхаузені і ландшафтного парку Дуйсбург-Нора, де українські гості могли на власні очі переконатися, що важа промисловість у Рурській області все більше переходить в область історії. Багато хто з учасників української групи сприйняв такий розвиток і пов'язані з ним структурні перетворення як завтрашній день власного регіону, а іншим все це здалося справою далекого майбутнього

Великий плюс проєкту полягав у тому, що комети могли спілкуватися один з одним на рівних і обговорювати у тому числі важкі теми. При цьому було важливо постійно тримати в полі зору не лише фаховий, але й особистісний рівень спілкування.

3 Процес розвитку проекту

3.1 Курс фахової підготовки по Україні

«Вже перша підготовка в рамках робочої групи проекту Оберхаузен значно посилила передчуття радості спільної роботи з українськими колегами. Швидко виявилось, що тут знайшли один одного симпатичні, зацікавлені у спільній справі колеги з різних сфер міського управління Оберхаузена і комунальної політики з великою мотивацією і бажанням налагодити взаємний обмін, які активно займаються темою участі громадян в муніципальному управлінні».

Маттіас Рушке

Перед першою зустріччю з українськими колегами всі члени робочої групи проекту в Оберхаузені пройшли спеціальний курс підготовки під керівництвом досвідченого українського журналіста доктора Кирила Савіна. Програма курсу включала основні географічні факти, відомості про населення, мову і віросповідання в Україні, а також короткий огляд історії. Крім того, були проведені заняття з питань внутрішньої та зовнішньої політики, державного устрою, адміністративно-територіального поділу, економіки, енергетики, промисловості і сільського господарства. Крім членів робочої групи, більшість з яких до цього не мала точок дотику з Україною, на ці заняття були запрошені жителі Оберхаузена, які протягом декількох років приймали участь у шкільних і молодіжних обмінах або в роботі партнерських організацій. Досвід моєї, які побували в Україні, збагачував дискусію. Поряд з цим слухачі отримували актуальну інформацію, яка надавалася доповіданцем.

3.2 Перший етап: робоча зустріч робочих груп проекту

«Перші особисті обміни з колегами з України були цікавими як у мовному, так і в особистому плані. Хоча відмінності видими явно і чітко, існують цюнайменше стільки ж спільних і схожих проблем в роботі адміністративних і політичних структур. Діалог з цифром молодіжної ради Запоріжжя був у цьому плані особливо цікавим. Мене вразили як численні структурні паралелі, так і численні детальні відмінності».

Хендрік Дегмерс

«Панувала робоча атмосфера, просякнута співпереживанням і взаємною симпатією. Були, звичайно, і принципові розбіжності в розумінні того, що таке політично активне громадянське суспільство і якими є функції та межі відповідальності представників виборчої влади, але переважали ті речі, які нас об'єднували. Всі виконували спільну роботу з великою взаємною повагою і готовністю вчитися один у одного».

Борис Шварцман

Першим спільним етапом проекту було відування Оберхаузена делегцією з Запоріжжя в березні 2017 року. На даному етапі завдання робочих груп проекту полягало в тому, щоб визначити цілі та етапи втілення проекту в життя. На цій стадії було прийнято головне рішення проекту, а саме угода про спільну розробку для Запоріжжя програми щодо участі громадян у розвитку міста в 2018 році, яка потім буде надана мєрраді Запоріжжя для ухвалення. Це була дуже амбітна мета, яка спочатку навіть не передбачалася в рамках проекту.

Незважаючи на те, що члени робочих груп бачилися вперше, а особисто знайомі між собою були тільки колеги, які відповідали за міжнародні стосунки, атмосфера була хорошою. Вже під час привітальної вечері зав'язалися нові дружні стосунки і почалося обговорення спільних інтересів, наприклад, між двома колегами, відповідальними за роботу молодіжного парламенту та молодіжної ради. Але навіть після такого успішного знайомства початок робочої фази дався, тим не менш, на диво важко. З'ясувалося, що підхід до вирішення завдань у представників двох сторін дуже різний. Робочий процес запустився як великобатовий паровоз, потім набрав швидкість і прибув точно до призначеної цілі. До кінця робочої зустрічі був визначений конкретизований хід реалізації проекту, який був узгоджений і прийнятий обома керівниками груп. На основі реферату Хайнца Альтені (координатійна рада «Участь громадян в муніципальному управлінні») про концепції участі громадян в муніципальному управлінні в Оберхаузені вдалося досягти порозуміння щодо основних понять і визначень по цій темі. І не в останню чергу стало також зрозуміло, що

очікування, методи і підходи до роботи у представників Оберхаузена і Запоріжжя різні. Швидко з'ясувалося, що українські колеги працюють, орієнтуючись на мету, а оберхаузенці навпаки більшу увагу приділяють процесу роботи та загальному розвитку. Все це необхідно було по можливості врахувати в наступних блоках проекту.

3.3 Другий етап: конференція з питань партнерства та форум

Участь громадян в муніципальному управлінні відкриває можливості...

- ...для громадян завдяки...
- ...завчасному інформуванню про ініціативи в місті,
- ...впливу на можливість та форми участі,
- ...прийняття до уваги результатів участі в процесі прийняття політичних рішень.
- ...для управлінців завдяки...
- ...орієнтації на чіткі і обов'язкові правила участі громадян в муніципальному управлінні,
- ...простежуваності адміністративних дій завдяки прозорості й зрозумілості,
- ...залученню громадян в якості експертів по розробці креативних і життєздатних рішень.
- ...для політики завдяки...
- ...більш широкому схваленню громадянами дій щодо планування та реалізації проєктів,
- ...розширенню і зміцненню представницької демократії на муніципальному рівні,
- ...більшій задоволеності громадян.
- ...для всіх завдяки...
- ...спільній роботі муніципальних ліючих сил, націленій на результати, який буде оптимальним для Оберхаузена і його жителів,
- ...різноманітним новим формам комунікації й обміну в процесі участі громадян в муніципальному управлінні,
- ...підвищенню інтересу громадян до процесів міського розвитку, планування та прийняття рішень,
- ...рівноправній громадській та політичній причетності.

«Я оцінюю процеси розвитку, які пройшли в Україні з часу мого першого візиту приблизно 15 років тому, як неймовірно позитивні. Учасники робочої групи проекту з адміністрації, з якими ми познайомилися, роблять серйозні спроби ліквідувати структурні, що зберглися зі сталінських часів, щоб разом з активною частиною громадян вести країну до кращого майбутнього, незважаючи на складні економічні умови і військове протистояння на сході країни».

Манфред Флоре

«Отже, все говорить за те, що потрібна більша участь громадян в муніципальному управлінні – і в Оберхаузені, і в Запоріжжі, і взагалі усюди. Але така участь дається зовсім не просто – і для політиків, і для адміністрації, і для громадян. Ми добре зрозуміли це в процесі нашого інтенсивного обміну. Для участі громадян в муніципальному управлінні необхідно щось більше, аніж керівні положення і перелік намірів, – для нього необхідна культура довіри і взаємного узгодження дій. І ця нова культура має бути усвідомленою та розвиватися. Тоді ми зможемо багато чому навчитися один в одного».

Хайнц Альтена

Другою фазою реалізації проєкту був візит німецької делегації в Запоріжжя в липні 2017 року з метою участі в міському форумі «Партиципативна муніципальна політика: підвищення ефективності адміністративного управління». Обербургомістр Даніель Шранц виступив з програмним рефератом на тему «Чому політика займається участю громадян в муніципальному управлінні» (див. додаток). У ньому він підкреслив зацікавленість політиків у максимальному залученні громадян до участі в політичних процесах з метою консолідації суспільства та зменшення соціальної напруги. Він пояснив, що місто Оберхаузен скористалося своїми можливостями в рамках муніципального самоврядування, аби розробити прямі положення щодо участі громадян в муніципальному управлінні, які виходять далеко за рамки, приписані законом. До нової культури участі громадян в муніципальному управлінні належить концепція, що передбачає процес участі громадян у важливих процесах планування і проєктування (напрямні положення), наявність громадської ради з 15 громадян для консультування обербургомістра з усіх питань міського життя, а також громадянські форуми і діалоги на рівні районів міста. Ця нова концепція була прийнята в грудні 2016 року радою міста і знаходиться зараз на стадії впровадження та апробації. Два члени робочої групи проєкту навели практичні приклади в цьому плані. Так, наприклад,

Сільвія Наннен представила процес участі громадян у муніципальному управлінні у рамках загальнонаціонального проєкту «Оберхаузен 2030», а Уве Вілценскі висвітлив методи і сфери використання участі громадян в муніципальному управлінні в області планування розвитку міста. Володимир Головешко в своїй презентації показав приклади участі громадян в муніципальному управлінні в Запоріжжі, що мали місце, наприклад, в рамках процесу декомунізації.

У форумі взяли участь більше сотні представників неурядових організацій Запоріжжя, експертів місцевих органів самоврядування та депутатів міської ради. Форум як інструмент перетворився в Запоріжжі на хорошу платформу для обміну досвідом та дискусій з питань взаємодії між органами влади та громадськістю. Захід супроводжувався інтенсивною роботою преси і громадськості, про яку представники Оберхаузена змогли скласти собі повне уявлення.

Форум дав можливість представникам неурядових громадських об'єднань і неформальним лідерам Запоріжжя ознайомитися з європейським та німецьким досвідом партисипації в муніципальній політиці та отримати досвід підвищення ефективності участі громадян в муніципальному управлінні, яке спрямоване на розвиток міста. Форум викликав інтерес представників засобів масової інформації, які повідомляли про його проведення.

Слідом за форумом були проведені засідання робочих груп проєкту, на яких було обумовлено й обговорено спільний захід. При цьому колегі з Оберхаузена відзначили, що насиченість програми дуже обмежила дискусію з презентації. Замість цього були внесені нові теми, наприклад такі, як освіта та інтеграція літньої з обмеженими можливостями. Крім того, з'ясувалося, що місто Запоріжжя не володіє таким інструментом часті громадян в

муніципальному управлінні, як опитування громадян. В Оберхаузені регулярно проводяться опитування громадян на предмет їх задоволеності ситуацією в місті та з питань, які вони вважають нагальними. Цим опитуванням політики і керівництво приділяють особливу увагу: вони представляють важливу орієнтаційну допомогу в діях політиків і адміністрації. Оскільки Запоріжжя проявляє велику зацікавленість, було вирішено, що цю тему слід обробити в рамках фахової конференції, яка скоро відбувається.

3-4 Третій етап: фахова конференція на тему «Участь громадян в муніципальному управлінні»

«З моєї точки зору, ми, жителі Оберхаузена, спартували в цей проєкт з ретельно сформульованими уявленнями про цілі. Тим більше я був здивований, коли партнери з України це значно розширили цілі. Робота атмосфера не була напруженою, але характеризувалася концентрованою роботою. На мене справили особливе враження численні нестандартні пропозиції щодо вирішення проблем і прагматизм українських учасників проєкту».

Уве Вільчевскі

«Своєрідність полягає у створенні приємних і цікавих умов для участі людей в соціальному житті міста. Підтвердженням цього є такі форми участі громадян в муніципальному управлінні, як «World Safe» або «Майстерня майбутнього» («Zukunftswerkstatt»). Я сам переконався в тому, що результат цієї роботи для міста Оберхаузена так само важливий. І бажаний ефект є».

Володимир Головешко

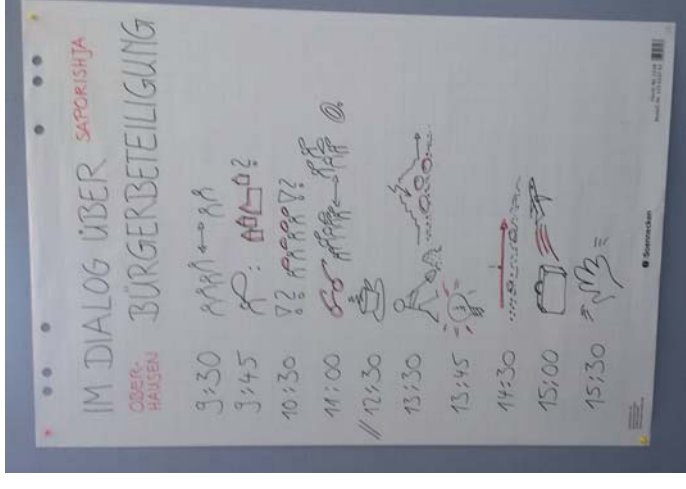
«Мене врадило, що проблемі муніципального управління для нас такі близькі та зрозумілі, незалежно від національності та місцезнаходження, а новим був досвід німецьких колег, їхні рішення щодо громадянського суспільства в тій чи іншій ситуації».

Руслан Пидорич

«Динаміка наших друзів із Запоріжжя була вражаючою. Їхній дух оптимізму дуже надихав нас і стимулював спільну роботу над проєктом».

Борис Шварцман

Третім етапом був візит великої делегації з Запоріжжя в Оберхаузен в червні 2017 року. Як було домовлено, спочатку відбулося представлення такого інструменту участі громадян в муніципальному управлінні, як опитування громадян. Він був представлений у формі доповіді під назвою «Участь громадян в муніципальному управлінні у формі муніципального опитування громадян за різними темами», який зробила Верена Тер в якості спеціального представника управління, що відповідає за цю роботу в Оберхаузені, потім відбулося

обговорення доповіді. Анкета, яка була використана в останньому опитуванні в Оберхаузені, була надана в розпорядженні запорізьких колег.

Ключовим моментом фахової конференції була доповідь вченого-містобудівника доктора Фей Тіссен «Про різноманітність діючих сил і багатосторонньої комунікації в процесі розвитку міста». Доповідь супроводжувалася прикладами процесів розвитку міста Оберхаузена. До них були віднесені нещодавно відкритий молодіжний центр «Place to Be» і майданчик для активного відпочинку молоді в центральній частині міста. При виборі прикладів зверталася увага на те, що процеси участі громадян в муніципальному управлінні не завжди були безпроблемними, тому завжди було достатньо матеріалу для дискусій.

Після обіду представлені приклади були спільно розглянуті в «World Safe», щоб представити українським колегам ще й цей метод роботи. При цьому досить швидко з'ясувалося, що скепсис з приводу цього методу роботи, який відчувався спочатку, дуже швидко зник. Українські гості виробили багато думок і ідей.

У зв'язку з цим виникла ідея підписання меморандуму про співпрацю між міською радою Оберхаузена і міською радою Запоріжжя.

3.5 Четвертий етап: колегіальна нарада

«Подорож та обмін думками в Україні означали для мене особисто новий якісний рівень. Тільки там для мене стало видимим й відчутним політичне підґрунтя, і я почав значно краще розуміти суть того, що мені розповідали».

Хендрік Дегмерс

«Як людини, що виросла в «тиссенській» сім'ї, життя якої проходило в середовищі працівників металургійних підприємств, мене дуже цікавило Запоріжжя – теж місто сталеварів. Я це застала часи, коли заводські і житлові райони Рурської області були розташовані біч-о-біч та перепліталися один з одним. А тут я побачила приклад планомірного проспектування заводського та житлового комплексів. У будівлях Соцістечка 1920-х і 1930-х років я знайшла неймовірно вражаючий і збережений в первісному вигляді приклад архітектури радянського модерну, який я оглянула власними очима і який справив на мене величезне враження. Своїми захопленими відгуками я відразу ж поділилася зі своїми колегами з відділу історії архітектури в Дартмуті. Я сподіваюся, що цей комплекс будівель, без якого немислима історія європейського містобудування початку 20-го століття, вдасться зберегти в якості пам'ятника, адже це скарб!».

Регіна Вітман

Четвертим етапом був візит членів робочої групи проекту Оберхаузен в Запоріжжя у жовтні. Спочатку в ході проекту було передбачено, що у вересні спочатку приїдуть в Оберхаузен колеги з Запоріжжя з метою стажування на різних об'єктах участі громадян в муніципальному управлінні. З організаційних причин ці блоки проекту довелося поміняти місцями в стислий термін.

Перенесений на більш ранній час блок проекту «стажування» розвивався теж не так, як планувалося спочатку, оскільки йшла робота над розробленням і підписанням меморандуму про майбутнє співробітництво між обома містами. Обговорювалися теми подальшого розвитку міської програми сприяння участі громадян у розвитку міста Запоріжжя на 2018 рік. Крім того, проходили численні бесіди з представниками неурядових та інших організацій.

3.6 П'ятий етап: стажування

«Програма обміну досвідом з європейськими місцевими органами влади є найважливішим кроком на шляху створення демократичного місцевого самоврядування в Україні. Тому службові поїздки до міста-побратима Оберхаузена дали можливість по-іншому поглянути на власні процеси взаємодії місцевих органів влади та громадянського суспільства в місті Запоріжжя».

Катерина Акула

«Завжди приємно обмінюватися думками з колегами, здобувати нові знання та досвід і реалізувати спільні проекти. Для мене робота над цим проектом є цікавою насамперед як для соціолога. Вже 15 років я проводжу опитування населення з різних тем, але ще ніколи я не проводила такого великого опитування, з яким зіткнулася в Оберхаузені. Тому моєю мрією стало провести подібне дослідження в місті Запоріжжя і, можливо, у всій Україні».

Еліна Позднякова-Кирбатьєва

П'ятим етапом реалізації проекту був візит делегації Запоріжжя в Оберхаузен в жовтні. У складі делегації була соціолог доктор Еліна Позднякова-Кирбатьєва від Хортицької національної академії. В її завдання входило провести детальні переговори з відділом статистики міста Оберхаузена, щоб зуміти застосувати інструмент опитування громадян в

2018 році в Запоріжжі. Катерина Акула керує громадським бюджетом в Запоріжжі, а крім цього є активістом у багатьох сферах. Руслан Пидорич, як заступник мера, зробив цікавий внесок з точки зору комунальної політики. Щоб група могла за необхідності розділятися, в якості перекадача була залучена Тамара Дараєва. Додаткове завдання полягало в тому, щоб ближче познайомити її з темою участі громадян в муніципальному управлінні в Оберхаузені. Програмою передбачалося відвідування різних об'єктів, таких як площа Джона Леннона, з приводу якої було багато суперечок і дискусій, благодійна їдальня Оберхаузена, створена громадянами міста, і притулок для біженців, де громадяни Оберхаузена працюють на громадських засадах. Цей досвід і знання використовуються при розробці програми сприяння участі громадян у розвитку міста Запоріжжя в 2018 році, яка була представлена міській раді Запоріжжя для ухвалення. Цей останній етап проєкту в 2017 році з'явився одночасно переходом і підготовкою до 2018 року.

Історія Каті і Фрауке

Катя Акула розповіла, що вона вже відвідувала Оберхаузен, коли ще була школяркою, і згодом цей шкільний обмін багато в чому вплинув на неї і спонукав до політичної активності. На щастя, швидко вдалося розшукати дівчину, в сім'ї якої вона жила під час шкільного обміну, і організувати їхню зустріч. Навіть 22 роки потому Катя пам'ятала, що Фрауке мріяла стати педагогом. І ця мрія здійснилася.

«Під час перебування в Оберхаузені я отримала безліч позитивних емоцій ще й на особистому рівні. У 1995 році, школяркою, я приїжджала до Оберхаузена в рамках програми шкільного обміну Червоного хреста. 22 роки потому, завдяки підтримці громад Оберхаузена, я знову зустрілася з тією дівчиною, в якій тоді жила. Мені пощастило, що я тоді познайомилася з Фрауке Зоннбанд і що знову зустріла її тепер! Це було неймовірне почуття, і я вдячна всім, хто брав участь у підготовці цієї зустрічі!».

Катя Акула

4 Катя Акула

«В ході проекту стало ясно, що, незважаючи на всі відмінності в деталях і вихідних позиціях, є багато дуже схожих проблем. В процесі обміну виявилися суттєво більше спільного, ніж, можливо, передбачалося спочатку. Але цікавими були, звичайно, і відмінності, які поступово проявлялися в ході дискусій, наприклад, відмінності в самому підході до участі громадян в муніципальному управлінні. У той час як участь громадян в муніципальному управлінні в Україні продумується скоріш з кінця і зв'язується з конкретною метою, німецький підхід більше орієнтований на процедуру. Усвідомивши це, починаєш замислюватися: а чому, власне, той чи інший орган обирає саме цю процедуру, адже, в принципі, деякі речі можна було б організувати і по-іншому».

Маттіас Рушке

«Конференції, семінари, практичні заняття, форуми, спільні зустрічі робочих груп, зустрічі з вченими і практиками – після всього цього розумієш, як багато нам вдалося зробити за відносно короткий час. Головне, що було потрібно діяти, робити щось нове, не стояти на місці. Тому ми впровадили міську програму з розвитку участі громадян в муніципальному управлінні у місті Запоріжжя в 2018 році».

Тетяна Степаненко

«Численні проекти, реалізовані в Оберхаузені, мотивують мене і викликають бажання діяти, наприклад, система центрів освіти для дорослих, такі соціальні проекти, як благодійна їдальня Оберхаузена та інші. Особливо надихаючими є кроки, які були зроблені для перетворення міста з промислового міста на туристичний центр».

Руслан Пидорія

«Моє переконання в тому, що активна участь громадян в муніципальному управлінні в рамках багатьох проектів є правильним шляхом, зміцнилося. Проте важливі рішення не повинні прийматися без надійних даних та професійної компетентності представників виборчих органів. Для мене велика користь проекту полягає в тому, що обидві сторони змушені замислитися про методи роботи, що стосуються участі громадян в муніципальному управлінні».

Манфред Флорс

«Цей проект в цілому є взаємовигідним для всіх учасників. Всі колеги з Оберхаузена і Запоріжжя розширили свій особистий та професійний кругозір. Міжнародний діалог приносить таку користь для міста, якої важко було б досягти іншими шляхами».

Хєрлік Астмерс

«З боку наших українських партнерів ми відчували сигнал однозначної, серйозної та переконливої готовності до вибору шляху реформ у вигляді міської програми. Вже навесні 2018 року відповідним рішенням ради буде проведено опитування серед громадян та розроблено напрямні положення щодо участі громадян в муніципальному управлінні».

Борис Шварцман

Найважливішим результатом результату проекту є укладення угоди між Запоріжжям і Оберхаузенем, яка безпосередньо визначає співробітництво між обома містами в галузі розвитку громадянського суспільства. В рамках угоди місто Запоріжжя виражає твердий намір розробити міську програму за допомогою систематичного дослідження громадської думки шляхом регулярних опитувань громадян і створити умови для запровадження нових форм громадських слухань. Це повинно відбутися в рамках програми сприяння участі громадян у розвитку міста Запоріжжя в 2018 році. Здійснення такої програми в наступному році дозволить нам вийти на новий якісний рівень у залученні громадян до процесів управління містом.

Це має бути досягнуто шляхом запровадження нової системи проведення соціальних опитувань, які надають нову можливість аналізу: по-перше, загальний настрій громадян; по-друге, пріоритети напрямків розвитку міста з урахуванням думки жителів міста; по-третє, пропозиції щодо вирішення визначених проблемних питань, які виникають у специфічних локальних соціальних полях напрути і які при проведенні спеціальних опитувань можуть виявитися питаннями місцевого значення.

Програма розширить умови і можливості для проведення всіх форм громадських консультацій: від загальноміських громадських слухань до експертних дискусійних круглих столів, які будуть консолідувати і систематизувати всі і пропозиції представників міста Запоріжжя.

Робоча група міста Запоріжжя буде працювати над розвитком цієї програми. При цьому робоча група Оберхаузеня оголосила свій намір надавати консультаційну та методологічну підтримку в розвитку та здійсненні цієї програми.

Важливим результатом участі в проєкті є знайомство, яке відбулося між представниками молодіжної ради Запоріжжя та молодіжного центру Оберхаузеня, який є не лише центром проведення вільного часу для молоді, але й центром соціальної, культурної та професійної орієнтації молодих людей.

Досвід молодіжного центру в Оберхаузені надихнув представника молодіжної ради Запоріжжя на створення схожого центру в своєму місті. Для втілення в життя цієї ініціативи молодіжне правління міста спільно зі своєю радою молоді планує заходи, які дозволять створити багатофункціональне молодіжне містечко. Зараз ведеться робота по наданню приміщення, придатного для таких цілей.

5 ВИСНОВОК

«Проект участі громадян в муніципальному управлінні має у містах-побратимах різні передумови і підтримувався різними методами, що врешті-решт призвело до збагачення для обох сторін. Я познайомився з молодим поколінням енергійних українців, які з ентузіазмом докладають всіх зусиль заради майбутнього свого міста».

Уве Вільцевскі

«Близькість війни на сході України не відчувалась безпосередньо, але при більш пильному погляді була присутня і печалила. Це спрავляло таке враження, ніби успішній і багатобойовій розвитку загальмували, і ми відчували це не тільки в затишші на будівництві мостів та покіннутій набережній, але й в багатьох моментах, які зачіпали ще глибше. Це дуже засмуває, але одночасно викликають повагу гідні захоплення зусилля, які прикладаються для підтримки нормального стану і подолання труднощів цього часу.

В такі часи, як зараз, обмін через партнерство стає ще важливішим і ціннішим. Особливо якщо це не обмежується візитами, а призводить до конкретних результатів за рахунок самого характеру проєкту, що спирається на співробітництво на робочому рівні і зміцнює надію на здійсненість змін на краще».

Регіна Віттман

«Але найважливіше – це те, що ми зустріли в Оберхаузені славних людей. Знайомство з ними зробило кожен з нас трохи щасливішими. У нас вийшло створити відносини між людьми, які дружнелюбно і з повагою ставляться до життя і культури інших. За цей час ми навчилися розуміти, цінувати один одного та радіти цьому. Це важливо».

Володимир Головешко

«Метою партнерства і спільного проєкту є, в першу чергу, прискорення розвитку демократії та громадянського суспільства, поліпшення соціальних ініціатив серед жителів міста. Це відбувається за рахунок здійснення проєкту, який піднімає муніципальні органи управління на високий, ефективний рівень і, в результаті участі громадянського суспільства, полегшує їм виконання завдань».

Руслан Пидорич

«Хоча тема військового конфлікту на сході України не була в центрі наших зустрічей, вона постійно згадувалася нашими українськими партнерами як фактор, що паралізує реформи і розвиток. Саме тому в ці важкі часи ініціативи по залученню громадянського суспільства можуть стати не тільки важливим мостом між сходом і заходом, але й альтернативною, прогресивною моделлю життя для регіону, що змінюється».

Борис Шварцман

«Звичайно, у нас різні початкові умови: тут трішки більш давня традиція демократичних, парламентських структур, там місто, всього в 100 км від якого йде військовий конфлікт. Тут регіон, структурні зміни в якому здійснюються вже роками, там область, на яку ще чинить сильний вплив промисловість. Однак, всуєреч всім відмінностям, на наших тренінгах, семінарах та під час особистих розмов я помітив загальну лінію: мова йде про зміцнення співдружності і відповідальності громадян».

Хайнц Альгенса

Проект «Пакет швидкого старту 2017», ініційований організацією ENGAGEMENT GLOBAL GmbH, в цьому році ґрунтовно змінив партнерські відносини між містами-побратимами Запоріжжям і Оберхаузенном.

Робочі групи делегацій п'ятеро обговорили багатосторонній досвід і завдання кожної сторони в сфері сприяння участі громадян у розвитку міста.

Спільна робота робочих груп протягом 2017 року має велику практичну користь і демонструє результати. Завдяки цьому розвитку після погодження в міській раді в 2018 році буде реалізована запорізька програма сприяння участі громадян у розвитку міста.

6 Додаток

6.1 А-р Фее Тіссен: Різноманітність діючих сил у процесі розвитку міста

Міста розвиваються!

...внаслідок впливу ринку, творчої політичної волі, суспільної активності громадян, а також під впливом численних зовнішніх факторів. Рішення про розташування тих чи інших об'єктів, що приймаються різними діючими силами, теж постійно оновлюють територіально-функціональні структури та вигляд міста. Досить поширене ще кілька десятиліть тому припущення, що міста будуть розвиватися у відповідності до цілеспрямованого планування і на основі плану, мабуть, вже тоді ґрунтувалося на прагненні приймати бажане за дійсне.¹ Оскільки:

міста розвиваються не самі по собі!

...а безліччю діючих сил, які за допомогою формального й неформального інструментарію, планів, програм та рішень впливають на перетворення того чи іншого міста.² Розвиток міст та їх районів, здійснюваний різними шляхами під впливом численних діючих сил, вже давно є зрозумілим щодо його програми, однак у площині практичного втілення він досі є спірним та пов'язаним з багатьма труднощами. Головна з них полягає в тому, що кожен з численних учасників по-своєму упертий, бачить завдання зі своєї перспективи, переслідує власні цілі та інтереси – й до цього ще має індивідуальні можливості впливу. З цього постає завдання:

Той, хто хоче впливати на розвиток міста, має бути затриманий діяти в умовах різноманітності діючих сил та разом з цими силами!

Діючі сили з різних сфер – адміністративна влада, політики, учасники ринку й громадянське суспільство – сьогодні всі залучені в розвиток міста і його районів. Причин для цього багато: глобалізація призводить до виникнення комплексних і широкомасштабних мереж діючих сил, зростає самосвідомість міської спільноти, існує необхідність компенсувати брак можливостей впливу або ресурсів. Крім того, розуміння планування в цілому та розуміння впливу держави на процеси, що відбуваються в суспільстві, змінилося за час, що минув з 60-х – 70-х років: в ті часи «(...) було прийнято вважати, що управління, планування і організація комплексних суспільних процесів значною мірою здійснюються політиками та адміністрацією владою».³ Громадянське суспільство протиставлялося державній владі, внаслідок чого виникла певна картина біполярності (на такій картині й сьогодні часто ґрунтується розуміння причетності та участі, хоча воно вже давно стала пережитком). Лише в 90-х роках в центр інтересів перемістилися кооперація численних діючих сил та можливості здійснення спільних дій індивідуумами, громадянськими та приватними організаціями.⁴ «Різноманітність діючих сил» являє з собою складність з цього (навмисного та цілеспрямованого) залучення співробітників

¹ Див. Зелле, 2017

² Герд Альберс сформулював цю відмінність в багатьох наукових працях, див. Альберс та співавтори, 2007:

Планування розвитку міста. Ілюстроване введення. Дармштадт.

³ Див. Бенц та ін., 2007

⁴ Див. Бенц та ін., 2007

Крім того:

- Процеси кооперації та комунікації в ході розвитку міста є соціально вибірими. Тому необхідно усунути можливі перекоси, наприклад, надавши можливість співпраці групам діючих сил, які зазвичай не мають великого впливу.
- Чи виникне при співпраці багатьох діючих сил, що беруть участь в розвитку міста, необхідна дієздатність, далеко не в останню чергу залежить від зусиль ініціаторів, їх розуміння процесів планування і кооперації, а також від готовності решти учасників до співробітництва та комунікації.

Література та посилання

- Альберт, Гера (2007): *Stadtplanung. Eine illustrierte Einführung*. Darmstadt. / Планування розвитку міста. Ілюстроване введення. Дармштадт.
- Бенц, Артур та ін. (Вид.) (2007): *Handbuch Governance. Theoretische Grundlagen und empirische Anwendungsfelder*. Wiesbaden. / Посібник з управління. Теоретичні основи та практичні області застосування. Вісбаден.
- Спеціальна комісія «Глобалізація світової економіки» (2002): *Заключний звіт*. DS 14/9200 від 12.06.2002 з посиланням на звіт ООН «Our global Neighbourhood» / «Наше глобальне сусідство» / і Фонд розвитку і світу 1995: ст. 4 і наступні.
- Футман, Фрідріке; Гінскі, Сара; Зелле, Клаус; Тіссен, Фее (2018): *Multilaterale Kommunikation in Prozessen der Stadtentwicklung. Querschnitt von 50 Praxisbeispielen. /* Багатостороння комунікація в процесах розвитку міста. Аналіз 50 практичних прикладів. В: *PT_Materialien* 40.1. 3 січня 2018 доступна онлайн-версія на сайті: http://www.pt.rwth-aachen.de/index.php?option=com_content&view=article&id=195&Itemid=93
- Зелле, Клаус (2017): *Stadtentwicklung als Gemeinschaftsaufgabe? Kooperation, Korporation, Governance. /* Міське планування як суспільне завдання? Кооперація, координація, управління. В: *IWA Heidelberg GmbH (Вид.) (2017): IWA-LOGbuch N°1*. Наука заваршнього. Розуми / *Die Wissensstadt von morgen. Reflexionen*. Гейдльсберґ.
- Зелле, Клаус (2013): *Über Bürgerbeteiligung hinaus: Stadtentwicklung als Gemeinschaftsaufgabe*. Detmold / Більше, ніж громадянська ініціатива: Міське планування як суспільна задача. Детмольд.
- Тіссен, Фее (2015): *Vom Industriegel zum Stadtteil: Zürich West. Räumliche Transformationsprozesse – Raum(um)nutzung. /* Від промислової зони до міського району: Західний Цюрих. Просторові перетворення – процеси планування – використання простору. Дисертація. Онлайн-версія доступна на сайті: <https://publications.rwth-aachen.de/record/538378>

Інформація про автора

Доктор технічних наук Фее Тіссен – архітектор та вчений-містобудівник. Після закінчення навчання у ВУЗі, працюючи в одному зі швейцарських проєктних бюро на посаді керівника проєктів та члена керівництва, виконала цілий ряд масштабних завдань в галузі архітектури та містобудування; займалася викладацькою і науково-дослідницькою діяльністю у Швейцарській вищій технічній школі ЕТН у Цюриху. Основними напрямками наукової роботи є урбаністичні процеси трансформації (які вона поряд з іншими дослідила у своїй дисертації з питань перетворення району Західний Цюрих), комунікативне оформлення

адміністративної влади, політиків, учасників ринку та багатопарового громадянського суспільства. Щоб бути здатним діяти в цьому різноманітті діючих сил та разом з ними, необхідно виявити точки дотику між учасниками, встановити взаємовідносини та дослідити можливості для спільних дій. Це можна здійснити різними способами: для вирішення деяких завдань розвитку міста існують усталені процедури, спрямовані на досягнення згоди між різними діючими силами.⁵ До них відносяться не тільки практики, прийняті всередині відомств і колективних політичних органів, але й, наприклад, законодавчо врегульована практика своєчасного залучення громадян до розроблення планів забудови.

Однак якщо спонукальні імпульси виникають на загальноміському рівні, як, наприклад, при розробці концепції майбутнього, потрібна нова розстановка діючих сил і нові способи їх об'єднання. Поряд з широкою громадськістю в таких випадках часто залучаються господарські підприємства, вищі навчальні заклади, інші «фабрики знань», експерти в таких сферах, як мобільність, вільний простір, житлова забудова тощо, а також добровільні товариства та громадські організації.

І на районному рівні, наприклад, при проєктуванні нових міських масивів на раніше не забудованих територіях, теж потрібна участь багатьох діючих сил. Саме в тому разі, коли місто зацікавлене у розвитку таких територій (наприклад, через брак житла), а вони знаходяться в приватному володінні, доводиться шукати нові шляхи кооперації та комунікації з власниками землі, інвесторами й потенційними кінцевими споживачами.

Як створюються ці шляхи і що дає їх вивчення? Управління...

...означає «сукупність численних шляхів, якими індивідууми, а також громадські та приватні організації врегульовують свої спільні завдання. (...)».⁶ Ця розстановка діючих сил та їх взаємини, що виникають при розгляді спільних завдань розвитку міста, стають зримили саме з перспективи управління.

При цьому зокрема стає очевидним наступне:

- Жодне зі згаданих завдань планування не може бути вирішене лише однією з діючих сил.
- Об'єднання діючих сил і взаємне узгодження ключових моментів та цілей в області якості є принципово досяжними та забезпечують високі результати.
- Творча влада формується тільки у співпраці кількох діючих сил і підтримується шляхом створення мереж та кооперацій.

Але:

- Якщо головні діючі сили не розглядають задачу як спільну і відмовляються від співпраці, кооперація може зняти фіаско вже на початку. Тому є доцільним залучати партнерів, які зацікавлені в проєкті в цілому та в його окремих аспектах.

5 Див. Зелле, 2017

6 Спеціальна комісія «Глобалізація світової економіки», 2002

7 Див. Дослідження Зелле, 2017. Футман та ін., 2018

процесів планування і реконструкції міських районів. З 2015 року займається викладацькою і науково-дослідницькою діяльністю на кафедрі теорії планування та містобудування в Університеті RWTH Аахена і розширює свій багатосторонній практичний досвід конкурсним супроводженням ініціативи StadtUmland.NRW. Контактна адреса: thissen@rg.rwth-aachen.de

Передумови дослідження

Дана наукова праця ґрунтується, серед іншого, на досвіді й висновках, накопичених в ході роботи над дослідницьким проектом «Багатостороння комунікація в процесах розвитку міста», підтриманого Німецьким науково-дослідним товариством DFG. В рамках цього проекту команда кафедри теорії планування та містобудування Університету RWTH Аахена досліджує різноманітні форми комунікативної активності, які виникають при плануванні й розвитку (період розробки проекту: 2015–2018 рр.).

6.2 Обербургмістр Данієль Шранц «Чому політика займається участю громадян в муніципальному управлінні?» - Участь громадян в муніципальному управлінні в Обергаузені»

Stadt Oberhausen

Besuch der Oberhausener Delegation in der ukrainischen Partnerstadt Saporoшhje (8. bis 11. Juni 2017)

Истоки участия граждан

Stadt Oberhausen

Besuch der Oberhausener Delegation in der ukrainischen Partnerstadt Saporoшhje (8. bis 11. Juni 2017)

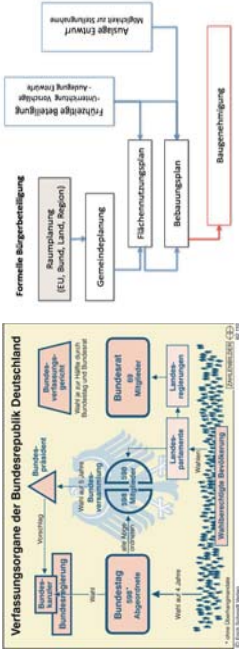
Почему политики заинтересованы в участии граждан?

Участие граждан в управлении
Обергаузена
9 июня 2017

Stadt Oberhausen

Besuch der Oberhausener Delegation in der ukrainischen Partnerstadt Saporoшhje (8. bis 11. Juni 2017)

Демократия в Германии после 1945 года

Konstitutionelle Organe
Федеративной Республики Германия

формальное участие граждан в
управлении

Stadt Oberhausen

Besuch der Oberhausener Delegation in der ukrainischen Partnerstadt Saporoshje (8. bis 11. Juni 2017)

Существенные моменты

Stadt Oberhausen

Besuch der Oberhausener Delegation in der ukrainischen Partnerstadt Saporoshje (8. bis 11. Juni 2017)

Новости Oberhausen - байпас для нового индустриального парка

Stadt Oberhausen

Besuch der Oberhausener Delegation in der ukrainischen Partnerstadt Saporoshje (8. bis 11. Juni 2017)

Участие и самоорганизация

Bürgerinitiative will Oberh...
Michael Bregantz und Denise Ludwig

ENERGIEPARK
Nr. Bürgerinitiative kündigt Klage gegen Windrad in Styrum an
12.03.2016 - 17:23 Uhr

Гражданская инициатива
объявила о судебном
иске против ветряка в
районе „Styrum“

Stadt Oberhausen

Besuch der Oberhausener Delegation in der ukrainischen Partnerstadt Saporoshje (8. bis 11. Juni 2017)

формальное участие

выборы

- Члены Совета, члены районных советов и мэр избираются тайным голосованием гражданами города.

юридически регулируемое участие

- Муниципальный Устав в СРВ (Гражданские инициативы, Референдумы).
- Строительный кодекс: Планирование участка граждан на ранней стадии

неформальное участие

- Нет определение закона
- Муниципалитеты дают свои собственные правила
- В Oberhausen есть
 - Процессы совместного участия в важных планах и проектах (Концепция участия граждан в управлении Oberhausen)
 - Совет граждан
 - Гражданский форум
 - Гражданский диалог (планируется)

Der Anfang ist gemacht.

Новая культура участия граждан в Oberhausen - разработка руководящих принципов

Поручение Решения Горсовета от 05.18.2015:

- Разработка руководящих принципов рабочей группой, состоящей из граждан города, политиков и управления
- установить четкие и обязательные правила для процессов участия
- Роли и возможности однозначного определения акторов

Цели ...

... С точки зрения граждан

- Чувство, что с тобой считаются
- Больше доверия политикам
- Более активное участие граждан в жизни общества
- идентификация с решения
- Помощь в поиске решений
- Повышение признания и чувство ответственности в самосознании у граждан
- Меры по улучшению качества «Живая демократия»

Взаимодействие политиков, администрации и граждан укрепляет сообщество

Новая культура участия граждан в Oberhausen - разработка руководящих принципов

Правила участия граждан - основные направления

- **Список проектов:** включает все крупные проекты и мероприятия
- **Координационное бюро:** Является известным адресом для всех граждан
- **Рабочая группа Участие граждан:** ответственна по спорным и процедурным вопросам
- **Концепция участия:** описывает планирование и реализацию отдельных процессов участия.
- **Оценка основных положений и процедур участия:** гарантирует непрерывный обзор и процесс проверки эффективности участия граждан

Новая культура участия граждан в Oberhausen - разработка руководящих принципов

степень участие

Информировать	Выслушивать	Консультировать	Совместно решать
Граждане подробно информируются о планах.	Для планирования граждане опрашиваются на местах как «эксперты» как непосредственно заинтересованные или как пользователи, их просят выступить с предложениями.	Граждане и специалисты могут назвать проблемы и предложить альтернативные решения. Их мнения учитываются при принятии решений.	В рамках установленных параметров окончательные решения остаются за гражданами. Администрация принимает на себя роль советчика.

Новая культура участия граждан в Oberhausen - Форум граждан

- 1. Гражданский Форум в Oberhausen 02/21/2017
- совместное приглашение совета Граждан, и мэра
- Цель: объединить кандидатов совета граждан
- 300 человек приняли участие

Новая культура участия граждан в Oberhausen - Форум граждан

- 1. Гражданский Форум в Oberhausen 02/21/2017
- совместное приглашение совета Граждан, и мэра
- Цель: объединить кандидатов совета граждан
- 300 человек приняли участие

Новая культура участия граждан в Oberhausen - Совет граждан

- Идея: консультативный орган мэра
- Объявлена в начале лета 2016 года
- Путем розыгрыша были избраны 15 участников из 650 кандидатов
- Несколько встреч уже состоялись
- Вопросы различного содержания

Новая культура участия граждан в Oberhausen - гражданский диалог (планируется)

- Мэр присутствует в локальных муниципалитетах
- Определение локальных потребностей в районах

Besuch der Oberhausener Delegation in der ukrainischen Partnerstadt Saporoshye (8. bis 11. Juni 2017)

Stadt Oberhausen

mitmachen

Новая культура участия граждан в Oberhausen - возможности

присоединяйся к нам:
Начало положено.
Der Anfang ist gemacht.
Erleben Sie Bürgerbeteiligung.

Запорожье

Запорожье посетили представители немецкого города-побратима Oberhausen

9 июня 2017 15:51
(Запорожье)

Они приехали впервые за 5 лет. Гости пообщались с городской властью, а после — вместе с запорожскими общественниками поучаствовали в форуме.

Они обменялись опытом и поделились знаниями о развитии гражданского общества. Визит немецких гостей начался со встречи с представителями городской власти. В состав делегации — чиновники и эксперты Oberhausen. Сотрудничество и культурный обмен между

городами длится более 30 лет.

Цель сегодняшнего визита немецкой делегации — укрепить партнерство между представителями власти и реализовать общий проект. Он нацелен на формирование гражданского общества как в Украине, так и в Германии. Своими идеями и наработками обе стороны смогли поделиться на тематическом форуме.

Жители Германии активно участвуют в проектах и политических процессах. Формирование гражданского общества у них началось несколько десятилетий назад. В Запорожье делают только первые шаги в этом направлении. Так, заработал общественный бюджет, появились электронные петиции, общественные советы и комиссии. Всё это есть и в Германии, поэтому важно перенять их опыт — говорят представители запорожской городской власти и общественники.

У ЗАПОРОЖЬЯ И ОБЕРХАУЗЕНА ЕСТЬ ЧЕМ ОБМЕНИВАТЬСЯ

Немецкий опыт привлечения горожан к управлению городом стал основной темой на встрече городской власти с членами делегации из немецкого города-побратима Обераузуена

В соседней стране участие секретаря

делегации в муниципальном совете Обераузуена, а также делегация исполнительного комитета Римаха и делегация городского совета Обераузуена. В Обераузуене работают представители Общества немецких городов, занимающиеся установлением дружеских связей и информацией. Владимир Поповичко, представитель Общества немецких городов, секретарь городского совета Стейн Мейнхофф. С немецкой стороны среди членов делегации были

Обераузуена, представляющие муниципальное правительство. Загородное правительство Стейн Мейнхофф поблагодарила за участие в управлении городом, по его мнению, членами делегации, по его мнению, немцы могут много чему поделиться с украинцами.

Как рассказали заместители Обераузуена в Обераузуене, в Обераузуене управление городом началось в 2008 году. До этого времени муниципальное правительство и депутаты городского совета были избраны на протяжении 10 лет.

Сейчас в Обераузуене управление городом началось в 2008 году. До этого времени муниципальное правительство и депутаты городского совета были избраны на протяжении 10 лет.

Сейчас в Обераузуене управление городом началось в 2008 году. До этого времени муниципальное правительство и депутаты городского совета были избраны на протяжении 10 лет.

Сейчас в Обераузуене управление городом началось в 2008 году. До этого времени муниципальное правительство и депутаты городского совета были избраны на протяжении 10 лет.

Сейчас в Обераузуене управление городом началось в 2008 году. До этого времени муниципальное правительство и депутаты городского совета были избраны на протяжении 10 лет.

«Делегация Обераузуена встретилась с представителями администрации Запорожья и обсудила вопросы сотрудничества в различных сферах», - отметил представитель Обераузуена.

«В последние два года в Запорожье активно ведется работа по развитию туризма и формированию имиджа города. Увеличение бюджета на эти цели позволит реализовать различные программы, направленные на развитие туризма и формирование имиджа города. Для нас очень важно увидеть, как это делается в Обераузуене, и поделиться своим опытом», - отметил представитель Обераузуена.

Секретарь Обераузуена рассказала, что один из главных приоритетов администрации города - это развитие туризма и формирование имиджа города. Увеличение бюджета на эти цели позволит реализовать различные программы, направленные на развитие туризма и формирование имиджа города. Для нас очень важно увидеть, как это делается в Запорожье, и поделиться своим опытом.

«Знаю, что у города Обераузуена очень много опыта в развитии туризма и формировании имиджа города. Для нас очень важно увидеть, как это делается в Запорожье, и поделиться своим опытом», - сказала она.

Результаты встречи будут подведены в ближайшее время. Планируется, что в 2017 году делегация Обераузуена посетит Запорожье.

Запорожье и Обераузуена ведут переговоры о сотрудничестве в различных сферах. Секретарь делегации Обераузуена рассказывает о работе администрации города.

